„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 122. У Новом Саду у недељу 6. августа 1889. ГОДИНА XXIV.

Драга браћо и сестре!

Високославни СНШ. Савет изволео је решењем својим од 13. (25.) јуна ове год. бр. 32/48 наредити, да се општа скупштина учитеља и учитељица на српским православним основним и вишим девојачким школама, српске митрополије карловачке 17. (29.) и 18. (30.) августа о. г. одржи у В. Кикинди, где ће се решити питање о „Уредби“ наших основних, виших девојачких и учитељских школа, и у расправу узети нацрт правила за „Натошевићев фонд.“

Српски учитељски збор в. кикиндски, радо примајући се те почасти, и у намери да своме домаћинском позиву задоста учини, донео је решење у седници својој од 1. (13.) августа о. г. умолити гг. учитеље и учитељице, који су намерни присутни бити на учитељској скупштини, да у што краћем року изволе известити о своме доласку г. Глишу Јорговића, председника местног учитељског збора.

Дочек је у централној школи.

Очекујући многобројни одзив од стране учитељства и са жељом, да овако важни предмети расправе до што повољнијег решења дођу — до братског виђења.

Из седнице срп. учит. збора, држане у В. Кикинди 1. (13.) августа 1889.

Петар Михајловић, перовођа учит. збора. **Глиша Јорговић,** председник учитељ. збора.

Умољавају се штована уредништва српских листова, да изволе ово прештампати.

СУДИЈЕ БУЛАНЖЕРОВЕ.

Изгледало је управо немогуће, да ће се у Француској, сто година после велике француске револуције моћи десити оно, што се заиста десило. На управу земље дошла је влада која се није устручавала изаћи пред свет са управо џелатским програмом.

Тирарова влада није обећавала народу никакве реформе, није му обећавала бринути се о његовом напретку; њен цео главан програм гласио је у неколико речи: „Буланжеру се мора по сваку цену стати на пут.“

И мора се признати, да је тај програм за кратко време изведен. Данашња француска влада беше немоћна да својим радом упропасти Буланжера; она беше немоћна да се бори против њега делима, него је употребила најгрубљу силу и неправду.

Има их, који хвале данас министра унутрашњих послова Констанса, што је брзо свршио с Буланжером. Међутим, за оно, што је Констанс учинио, требало је само безобзирности, несавести, неправде и ништа више. Други министри нису до сад то исто само зато учинили, што су имали правдољубља у себи, те хвалити данас вештину Констанса, значи хвалити његову безобзирност и мањкање сваке правде у њему.

Кад је министар Констанс видео, да према данашњем закону не може учинити Буланжеру ништа, он је почео да доноси нове законе. Погазио је устав, окрњио је бирачко право, само да спречи, да Буланже не би могао у много срезова бити изабран. Но то је још мањи атентат. Констанс је измислио и спровео да се Буланжер не стави пред редован суд, јер га редован суд не би могао осудити, него да се стави пред суд његових политичких противника, пред сенат.

Нема данас у Француској омраженијег тела, но што је сенат. Сенат је онај ланац који кочи сваки напредак; сенат је онај отворени гроб, који чека да прими у себе француску слободу. И Бонапарта и Наполеон III. и сви они који су саранили слободу Француске и угушили републику, нашли су у сенату ватреног помагача. У сенату је нашао свог помогача данас и министар Констанс.

Констанс је скупио неке „доказе“, разне изјаве свакојаких људи, те тражио, да се на основу тога оптужи Буланжер као конспиратор, атентатор, дефраудант. Главни државни тужилац, коме је било наложено да подигне оптужбу против Буланжера, кад виде оне ништаве доказе, он само махну главом и даде оставку. — Но за што се још није нашао човек?! Нашао се дакле и такав, који је мирном савешћу учинио оно, од чега се други грозио.

И отпоче — суђење. Читавих 15 сати говорио је државни тужилац; читава бремена „акта“ износио је пред сенат. Није било дела, није имао доказа, па је морао од сваковрсних нагађања да ствара доказе. И што је управо најсмешније, он је тужио Буланжера, да је ишао против републике Међутим има данас читавих странака у Француској, које се у новинарству и на сабору јавно боре против републике, па ништа. А што је најзанимљивије, у целом том сенату, који је осудио Буланжера као противника ропублике, нема ни 20 искрених пријатеља републике; код прве згоде биће и опет сенат први, који ће се у каквој свечаној седници одрећи републике.

Највећи део оптужбе испуњивали су „докази“ да је Буланжер грамзио за популарношћу. А која политичка странка не грамзи за тим? Која странка хоће да остане вечито у мањини? Па где се још казнило, ако је за тим грамзио и поједини човек?! Но да се манемо тога.

Било је унапред сигурно, да ће Буланже бити осуђен, па ма не било против њега ни онолико „доказа“, колико је било. С њим су осуђени и Рошфор и Дилон, као саучесници, осуђени на депортацију у какав град.

Но ако се добро сећамо, ово је Рошфору већ четврти или пети пут, како га осуђују на вечиту робију ил депортацију. После тога се увек мењала ситуација у Француској и он се враћао из затвора ил са депортације, да сваки пут игра још већу улогу, но пре. И ко ће рећи, да ће сад бити друкчије?

Осуђеници су до душе ван домашаја својих судија, али ће без сумње скоро доћи време, кад ће се они повратити. — Ко зна, би ли у најновије доба пала једна здравица у Немачкој да Буланже није био већ осуђен и ко зна, неће ли можда конзеквенције те здравице пре повратити Буланжера у Париз но што француски сенат и сања.

А први, који ће се тада поклонити Буланжеру биће без сумње сенат, а ако се икада испуни она сумња да ће се Буланже машити француске круне, у што ми не верујемо, онда ће машице, које ће Буланжеру дохватити круну, бити и опет и моћи ће само бити — француски сенат.

Где је било венчање црногорске књагињице с великим кнезом Петром Николајевићем.

„Петерхоф“, тако се зове варошица на финском заливу, где се налази и „велики петерхофски дворац“ руског цара.

Како се пре неколико дана у петерхофском царском дворцу свршио чин, који ће нарочито занимати Словене, јер се ту венчала ћерка црногорског господара за руског великог књаза, царева братића, то је вредно, да упознам наш свет с Петерхофом и ондашњим царским дворцем.

Петерхоф датира се из времена Петра Великог, који је у исто време, кад је засновао Петроград, дао саградити у данашњем Петерхофу свој летњи двор, који је добио немачки назив, као што су у оно време многа руска места добила немачка имена.

Кад је цар Петар засновао Петроград, било је на оном месту једва неко финско сиромашно село и рибарске колебице. Цар Петар био је по природи, знању и свему осталом велики човек и велики дух. Све, што је замислио, то је и остварио. Он је величини Русије ударио тврди темељ и дао јој правац, како ће напредовати и велика постати. Цар Петар имао је за сваштa свој план и израчунато време. Он није био човек, који се задовољио с успехом од тренутка, него је за остварење неке цељи определио извесно време, које је варирало између 50 до 200 година.

После Петра Великог увек су радили руски цареви по његову плану и увек им је све за руком пошло, и ако је по неки пут било препона и неуспеха. Његова девиза била „увек полагано напред, а никад назад“. Његов план био је, да се мало по мало турска царевина обара и да се ослабађају хришћански народи, који су у оно време своју слободу изгубили, кад је и Русија била потлачена, а кад се Рим радовао, да пропадају православне државе на југоистоку.

Како ће Русија на истоку и у Азији напредовати, за то је Петар Велики скројио план и својим потомцима је обележио пут.

Ко је пре два века могао и сањати, да ће од Петра Великог засновани Петроград бити ово, што је данас? Чија је глава могла упознати важност данашњег Кронштата, који важи као кључ Петрограда и који пркоси сваком, ком би се прохтело у фински залив запливати. Велики човек и велики дух све је то за 200 година у напред предвидео и израчунао, и данас је у самој ствари све оно и онако, како је то Петар Велики замишљао.

Кад је цар Петар засновао свој дворац у данашњем Петерхофу, онда није у Петерхофу ничега била. Данас је Петерхоф лепа варошица, у којој лети живи по

ЛИСТАК.

„ШАРЕНА ВОЈСКА“.

„Шарена војска“, тако су неки и неки прозвали нашу усташку војску. Реч „шарена“ није значила, да је наша војска непоуздана или томе слично, него је значила, да је наша војска била у самој ствари по свом оделу „шарена“ и разнообразна. Откуда је та реч дошла, то ћу после причати.

Стари људи нису памтили, да је икада у јужној Босни онако рано зима наступила и високи снег запао, као што је то било 1875. год. Свршетком октобра месеца наступила је строга зима и освануо је велики снег, који је сваког боговетног дана то већма падао и достигао висину од два метера. Така невоља затекла је нас и наше чете у Тишковцу и које-где дуж личко-далматинске границе. Било нас око 600 бораца на окупу и разметнули смо се по босанским, личким и далматинским селима дуж границе. Како су комуникације на све стране пресечене биле, то се нисмо баш од никог, од турске као ни аустријске војске бојали, јер од великог снега није нико од никуда у оне пределе продрети могао. Ни ми нисмо могли из села у село долазити, и нисмо се кроз неколико дана састајали, још мање доносиле су нам чете обичне извештаје.

Зима нас је затекла у великој незгоди, јер нисмо баш ништа имали, што нам је требало. По несрећи била је 1875. година и врло неплодна, и у оним пределима није народ имао ни хране, да се сам прехрани, а још мање да нами помогне. У нашој „ратној благајни“ нисмо имали баш ни гроша. Ја сам имао нешто новаца и војвода Голуб Бабић располагао је с њима, као да је његова својина. Ни за новце кад бих баш и имали, нисмо могли ништа купити. Најгоре било нам је за коње, јер за њих не беше сена, а слабо се могло и зоби добити. Сељаци грдно су се уплашили, што је снег тако рано пао, јер су се бојали, да ће им стока поскапати и неће имати сена да ју прехране.

Ја и војвода Голуб имали смо у оним пределима доста познаника, и они су нам као у зајам давали сена и зоби, јер су знали да ћемо им вратити док се путеви створе.

Главнији људи покрета и с нами до тридесет других становали смо у Дреновцу у кући кнеза Јорића. Дреновац био је на самој граници Босне, а није се право ни знало, да ли је босански, лички или далматински. Ту је близо и тромеђа, откуда се „у три царевине“ чуло, кад је петао закукурикао. Некад припадала је Далмација под млетачку републику. Лика била је цесарска, а Босна султанска, а све три границе биле су на такозваној „тромеђи“ више далматинског села Плавна, где је некад Доситије Обрадовић био учитељ, и где још и данас она кућа постоји у којој је Доситије децу учио. За време устанка држао је један далматински сељак у истој кући крчму и плаћао цркви за кућу неку кирију.

Што нисмо имали довољно хране, то је било већ зло, али смо се све надали, да ће се време поправити и да ћемо још некамо напред кренути и у унутрашњост Босне продрети. Ми смо се тако надали, али нас је нада преварила, јер је зима једнако трајала и није се све до Божића ништа променуло.

Срећом био нам је пут на далматинску страну слободан од снега, јер у оним пределима Далмације снег дуго не остане, него брзо копни. Одбор у Книну, који се образовао да устанак потпомаже, шиљао нам је што смо најнужније за храну требали. Било нам је поможено, иначе би било још већег јада. Али што се тиче одела за момке, као и рубља т. ј. преоблачила, у том је погледу било јада и несреће, да није могло бити горе и грђе. Многи четници били су на пола голи, и нису се кроз који месец никад преобући могли.

У нашем доста десператном стању обратили смо се писмом на два српска родољуба: на М. А. у О. и И. Г. у Загребу и молили их, да нам пошаљу, ако имају, или ако се може набавити каквог одела, огртача и простирача, јер нам многи људи страдају, што су голи. Није прошло дуго времена и ја добијем у један мах, од једног и другог писма у којим ми јављају, како нам шаљу различне војничке ношене робе, кошуља, гаћа, огртача и осталог. Та вест врло нас је обрадовала и одмах се посаветујем с војводом Голубом, ком ће се шта дати, и да се спреми списак од оних четника, који су најголији. Странце, који су код нас били убележили смо најпрве, јер их је било који су се јако патили.

Врло брзо примили смо послате ствари. Оно што је И. Г. послао састојали се из разних капута и огртача, и све сличо за господу. Али ствари које је М. А. послао, биле разне и ту је било одела аустријских жандара и солдата сваке врсте. Било је ту капа, клобука и чакова а понајвише жандарских клобука с пером. Било је тога баш доста, и могли смо около 150 момака прилично заоденути. Кад смо ми све разделили, то их је било који су изгледали као аустијски жандари, као коњаници, пешаци и остале врсте аустријске војске, јер су сви они предмети купљени негде где су продаване старе војничке ствари. За наше голаће добро су дошле, јер се многи заоденуо.

Не знам које од наших отмених Срба у наш табор дошао, и кад је оно шареницо у оделу видео, то се нашалио и рекао, како се наша војска може назвати „шареном“ јер је у самој ствари шарена и разнолика, као никаква друга у свету.

Већ у оно време било је разних интрига и интригаита, који су нас на све стране сумњичили. Било је јадних Срба, који у самој ствари нису нит би жртвовали новчић да Српство живи или умре, и који би за свој интерес продали за три новчића и кожу од коња светог Ђорђа. Такви Срби били су иначе критичари и политичари, па би нами, који смо се ужасно патили, и сваки своју главу већ одавно „у торби носио“, којешта подметали. И због оног војничког одела, ког су нам српски родољуби Марко Аксентијевић и Илија Гутеша из чистог свог патриотизма, и на моју молбу набавили и послали, појавило се у неким новинама допис, у ком се говорило; како је аустријска влада већ отпочела босанске устанике заодевати! Онај који је то писао, знао је добро какво је стање јадних усташа, али је имао рачуна да нас осумњичи. Ми смо знали који су то људи били, који су подобне лажи писали.

Услуге, које су за време босанског устанка народној ствари указали многи српски родољуби, а у првом реду Марко Аксентијевић из Осека, и Илија Гутеша из Загреба „неће поштена босански родољуби заборавити, и остаће им увек у памети. Како сам после слушао Марко Аксентијевић страдао је, оставио је своје

неколико хиљада народа, а у зимно време смањи се број становника на четврти део. То долази отуда, што у Петерхофу имају великаши своје летњиковце, где лети проводе, а зими се у Петроград преселе. —

Петерхоф изгледа као велика башта, апстрахирајући што је царска башта, која је увек за сваког отворена, далеко већа, него што је Петерхоф. Сваки руски цар после Петра Великог урадио је нешто за полепшање Петерхофа, а особито за царски двор, који је ту.

У Петерхофу има леп пристан за трговачко бродовље, а мало даље под царским дворцем је царски пристан где пристају царске јахте, које плове под барјаком, под којим плове ратни бродови. Између Петерхофа и Петрограда постоји паробродска веза и три лепо удешена пространа пароброда држе везу одлазећи и долазећи из Петрограда и обратно по шест пута дневно. Из Петрограда до Петерхофа путује се 1¼ сахата. Има и жељезничке везе једна из Петрограда, а друга из Гачина. С жељезницом из Петрограда до Петерхофа путује се по сахата. Цене за путовање на пароброду и жељезници доста су умерене и плаћа се на I. месту 60, а на другом 30 копека. Конкуренције нема, али су цене одмерене и друштво их не сме повисити. У Петерхофу има гостионица, које су иначе врло скупе. Те гостионице раде само лети, а зими су затворене. Царски двор у Петерхофу је врло велик, као што су обично велики сви дворци где руски цар станује. Тај дворац засновао је цар Петар 1715. год. а план је правио архитект Леблан. На дворцу смештен је грб петерхофски, а у њему су урезане латинске букве P. P. I., што означује: Petrus primus Imperator. За време Петра великог није тај дворац био велик као што је данас. Царица Јелисавета наредила је, да се уз дворац подигну нова крилна камена здања и да се дворац још једном увећа, него што је пре био. Уједно нареди царица, да се на једном крилу сагради придворна црква, која ће бити за себе али у коју ће се моћи из двора долазити, а то је с десне стране, а с леве да се подигне паралелно здање, што се сад зове „под Гербом“ и где је настањен књаз Никола црногорски са својом пратњом. Црква и оделење двора „под Грбом“ стоје успоред. Та нова градња отпочета је 1747. а свршена је 1751. год. које је године посвећена и придворна црква, у којој је пре неки дан било венчање црногорске принцезе и великог књаза Петра Николајевића. Црква је посвећена светом Петру и Павлу. Црква није пространа, али је дивна и богато украшена. Све иконе које су у цркви дивне су и драгоцене. Златном, сребрном и драгим камењем украшених предмета има много. Под кубетом је дивна слика „Сошествије светог духа к апостолима.“ У тој цркви чувају се неки трофеји из ратова које је Русија водила. Ту су кључи, барјаци и диплома о предаји коконске тврђаве, Ташкента коју су узели Руси под командом Чернајева 1866. год. а ту су тако исто кључи и диплома о освајању бухарске тврђаве, Хоџента освојена царском војском 24. маја 1866. Дужина петерхофског дворца изнаша око 150 метара а ширина око 20 метара. Порадне дворане налазе се у другом спрату, а собе и кабинети у оном су оделењу „под Гербом“ где је стан црногорског књаза, а ту на високом позлаћеном кубету постављен троглави царски орао, који је тежак 16 пудова или нешто више од 200 килограма.

У двору најлепша је дворана коју зову „портретни салон“ у ком је смештено 328 портрета и разних слика од личности, које су у Русији играле велику улогу. На левој страни дворца је кабинет цара Александра, а ту је био и кабинет Петра великог, а ту се чувају царски барјаци и штондарти. Кабинет је обложен храстовином, а кажу, да је цар Петар, који је знао тесарски занат, сам својом руком све оно у том кабинету радио. Надаље се ређају млоге велике сале, богато и раскошно намештене, а у свакој има разних слика руских владара и чланова царско руске обитељи из рода Романова. Има неки слика које представљају равне епизоде из живота Петра великог, а ту је и његов колосални лик, у природној величини, а писан је од најбољих уметника. Ја сам кроз двор прошао и онако летимице све прегледао, али, кад би когод све оно онако тачно описати хтео, као што је у самој ствари, за то би требало не један или два сахата, него толико месеци.

За нас Србе је сад петерхофски дворац од веће важности, јер ће се у историји Русије, као и у историји српског народа прибележити, како је ту било 26. јула 1889. године венчање црногорско-српске принцезе из владајућег дома Петровића, за руског великог кнева Петра Николајевића Романовског. **П. У—ц.**

* * *

Венчање.

Поводом венчања великог кнеза Петра Николајевића с црногорском кнегињицом Милицом, доноси петроградско „Ново Време“ извештај из кога вадимо све редове:

„Још од ранога јутра, данас, 26-ог јула, оживе необично Петерхоф. У 8 сах. из јутра пет топовских метака огласише почетак светковине. Петерхоф окићен беше руским и црногорским заставама. Гомилице народа беху се поређале са стране доњег и горњег краја дворскога врта. Ове гомилице гасле су постепено и у два сахата образоваху прави живи зид. Небо, које тога јутра беше суморно и натуштено, разведри се до после подне, те лепо сунце осипаше поново своје топле и светле зраке на дивне шедрвене. Нарочито је дивна била околина поред огромнога „Самеона.“

Око дванаест сахати почеше стизати у Монплезир дворских хинтови с представницима дипломатскога кора. Ту у Монплезиру био је спремљен доручак за 80 особа. У 2 и по сах. по подне већ се беху искупили у великом петерхофском дворцу високопреосвештени Исидор митрополит петроградски, новгородски и фински, Хермоген, епископ псковски, бивши кавкаски епископ Герман и бивши епископ полоцки Маркел, придворно духовенство, чланови државног савета, министри, посланици и остало особље дипломатскога кора са супругама, дворовоуправницама, дворским госпођама, госпођицама, сенаторима, државним секретарима, ађутантима и др. дворским особљем. Духовенство се находило у олтару нове цркве, а остало особље у дворанама, одајама и дворским галеријама. Унутрашњи простор у цркви беху заузели дворски гренадири, а до ових стајала је телесна гарда саперског батаљона. На пољу пред дворцем беху се постројили часници преображенског пука са заставом и војном музиком.

Око 4 сах. стадоше придолазити велики кнежеви, велике кнегиње, а око 3 сах. приспеше краљица јелинска, наследник-царевић и остала царска деца. Сви присутни били су у пуној парадној униформи с руским одличијама. Међу официрима находили су се представници стрељачког пука, чији је шеф кнез црногорски Никола. Када су дворска госпођа Њенога Величанства, грофица Строганова и баронеса Будберг и дворска госпођа кнегињице црногорске, грофица Најкомб, биле готове са облачењем кнегињице Милице и известиле о томе светлога женика, тада је велики кнез Петар Николајевић приступио невести.

У 3 сах. 10 мин. наступио је свечани ход у цркву великог дворца. Напред су ишли часници двора Његовог Величанства, а за овима два церемонијаша, па маршал двора, крилни ађутант Његовог Величанства потпуковник кнез Оболенски и најпосле високо особље. У првом реду ишли су Њено царско Величанство и кнез црногорски Никола. Њено Величанство имало је на себи сребрну хаљину и ленту ордена Призваног Андрије, а кнез црногорски Никола био је у народном војеном оделу. За њима је ишло Његово Величанство с јелинском краљицом. Невеста, која је ишла са младожењом, имала је на себи сребрну руску хаљину, поврх које била је навучена кратка мантија. Коафиру кнегињице Милице красила је бриљанска диадема и круна. Сестра невесте кнегињица Анастасија (Стана) била је у раскошном народном руву, а све остале даме биле су у руској ношњи. За време хода с петерхофске тврђавице избачен је 21 топовски метак.

При уласку у цркву дочекали су Њихова Величанства и остале госте митрополит Исидор, чланови светога синода и придворно духовенство с крстом и светом водицом. Пошто се Његово Величанство поклонило крсту, приведе младожењу и невесту до узвишенога места на сред цркве. Пред царским дверима намештене су биле наложе, са светим јеванђељем и крстом. Ту сада приступи придворно духовенство, с протопресвитором Јанишевим на челу. С једне и друге стране стојали су цар, царица и друге високе личности, а поред младожење и невесте беху се поставили: царевић-наследник, црногорски кнежевић-наследник Данило и велики кнежеви Димитрије Константиновић, Сергије Михаиловић, Александар Михаиловић и Никола Николајевић млађи. Оба заручна прстена однео је за раније дворски церемонијаш у цркву и положио их на престо. Сада један од придворних протојереја поднесе протопресвитору Јанишеву оба прстена, а овај их уз молитву положи на младожењу и невесту. За тим отпоче обред венчања. У овом тренутку црква петерхофског дворца представљала је диван призор. Златне униформе гостију преливаху у сјају, али још ефектније преливаху дивна оригинална црногорска одела кнеза Никсле, кнежевића Данила и војводе Боже Петровића. У 4 сахата после подне дође у цркву високопреосвештени Исидор са епископима; сад настаде молебствије с клечањем. Захорише се звуци „Тебе Бога хвалим“, а са петерхофске тврђавице загрми 101 топовски метак. Око пола 5 сах. сврши се служба. Тада митрополит Исидор, чланови светога синода и придворно духовенство приступише Њиховим царским Величанствима и високим младенцима, те их поздравише. У 4 сах. и 20 мин. настаде излазак из цркве и улазак у поједине апартмане петерхофског дворца по означеноме церемонијалу.

У 5 и по сах. после подне у Петровој и трговачкој дворани био је приређен сјајан обед. Столови беху искићени дивним цвећем из царске оранжерије. Беле, црвене и жуте руже, кринови и јасмини красили су простирке по столовима, на којима је блистао драгоцени прибор. Иза столова у дугом реду стајали су дворјаници у дивном парадном оделу. Дворане су такођер биле украшене егзотичним биљем и разним цвећем. Ту беше постављен оркестар и певачи царске руске опере. Царски сто био је намештен у Петровој дворани на покој. Украшен цвећем и испуњен златним посуђем и осталим прибором, изгледаше попут шареног скупоценог ћилима. На средини стола седили су младенци велики кнез Петар и велика кнегиња Милица.

После 6 сахата настадоше здравице. Прва здравица била је напијена у здравље Њихових царских Величанстава, коју пропрати 51 топовски метак. За тим наступише редом здравице: за Њихова Величанства кнеза и кнегињу црногорску, за високе младенце, за цео царски дом и светле госте, и најпосле за духовна лица свију вероисповеди. После прве здравице засвира музика народну химну, а после друге црногорску, и сваку здравицу пропратио је по 31 топовски метак. У 7 сах. у вече сврши се обед.

* * *

Чин венчања црногорске кнегиње с великим кнезом Петром пропраћа „Глас Црногорца“ овим чланком:

26. јула 1889. године.

„Брацка љубав и слога је од искона спајала наш и царско-руски владалачки дом, освештана је чувеном здравицом православнога цара, данашњим венчањем и јучерашњом вјеридбом у царском двору у Петерхофу.

Духовно семе те га је бацио наш узвишени господар и књаз по примеру својих славних предака, пало је на добру њиву, која је обрађена љутим јатаганом и орошена драгоценом крвљу српских синова; то семе одавно је проклијало и расти почело, а данас бујно цвати у пространој градини Романова-Петровића.

Данашње веселе у царско-руском и нашем владалачком дому, никло је из јуначких заслуга српског народа и из врлина и заслуга нашег узвишеног господара и славних предака његових; јер је непобитна истина, да од свих народа — саразмерно бројној снази — које је противна сила притискивала, српски народ показао је највише јунаштва и издржљивости, највише отпорне снаге и жилавости, највише је жртвама покрио српска поља и долине, српске кланце и богазе, српске клисуре, главице и врлети; па је право, после толике муке, да заслужену награду стече код једновјерне, једноплемене и рођене му браће.

Весељу и слави данашњој у Петерхофу у Петрограду, у старо-царској белокаменој матушки Москви, у светоме Кијеву и Варшави, данас ће одјекнути свесрдним весељем целог нашег народа. И заиста, тешко да је игда било у овим кршевима једнодушнијег и опћепитнијег весеља од овог данашњег.

Слава ти дакле, српска Црна Горо, поносито стење! У твоме врту узгојише се два миомирисна цветка; расад су твојег рукосада оне две румене руже: заслуга је српског народа у твоја, витешка Горо, да она два драга Алем-камена, две нежне

родно место, и сад је негде у Србији. Ко зна да ли данас има српских родољуба, који уважавају заслуге и пожртвовање и патриотизам Марка Аксентијевића, па да му онако у помоћ пређе, као што је он народну ствар потпомогао. Илију Гутешу, који је био за време устанка, као и после отац и мајка босанској сиротињи, који је радио, помагао и жртвовао се, који је за босански устанак набављао оружје и остало, и за које му нико нехтеде 7000 фор. платити, и надокнадити; данас га нападају сумњиче и којешта му подмећу.

Ми Срби један другом заслуге не признајемо што много доприноси, да су у нас врло редки родољуби карактери и што их је сваким даном помање. **П. У—ц.**

РЕФЛЕКСИЈЕ С ПУТА.

Тако задубљен у мисли, нисам ни приметио, кад стигосмо под планину, тек наједаред а коњи чисто заставдоше. Мој кочијаш Иле као да је задремао, трже се, притеже вајасе, ошиву дешњава и коњи опет повасеше. Али за мало. Бадава, кад не иде, не иде. Даиде најлак кораком. Стићићемо, дуг је дан.

Кад ја да запалим смотку — на путу се чак и пропуших као Турчин — осврну се Иле к мени, погледа ме, па се насмеши. Он тако увек ради, кад вози „господу“. Видим ја шта је, али се чињах да не видим.

— „А је л', господине, какав то палиш дуван?“ пита он, а тако ме питао и пре четир године.

— „Херцеговачки,“ рекох ја равнодушно и повучем добра два дима.

— „Мора да је „фајн“, кад тако мирише,“ вели он и ако је ветар заносио дим за моја леђа.

— „Ево узми па прави,“ рекох ја и пружих му духан. Он се насмеши, гледа час у мене час у духан: би ли бајаги; најзад узе, погледа га, па се опет осмехну. Мало за тим осврну се опет, врати ми духан натраг и наже се — да „припали“.

Те тако он пуши своју, душа вија мало невиђену, ја своју, и ми се повајлак пењасмо уз брдо. —

*

Како ће ме дочекати?! А давно их нисам видео! Пишу ми: „...само ти дођи, дођи већ! Не ће ти бити криво. Бићеш као под својих... жељни смо те, а жељно те чека, сети се, и —“ Не! Опет зар на старе мисли?! Ја не ћу ни за шта да знам, ја идем у род само, само у род. А шта ме се оно „и —“ тиче? Та одавно се отресох таквих мисли... Године мењају све а младићски снови ломе се о хладне стене свакдашњег живота. За другим идеалима тежим, јер спознах варљивост светску и трошност свега, што не живи у идеама. Ето, пође је за рад широко. Несвршена посла и сувише. Вољу — па рувше горе! На страну с „које чим“ варад светог позива и као човек и као атом овог дичног али расцепканог народа, који је притиснуо равна поља и планине високе по Балкану од Солуна до Дрваге, од црнога до јадранскога мора.

О, колико сте свећушни ви идеали данашњег млађег света!! Једно бело луче, што кроз прозор гуче, једна румена ружа, коју озарава јутарње сунце, једна душа, једно срце, које уздише онако у ветар, не знајући, шта хоће и шта не ће, један „анђео“, можда и с роговима, а сувише — једна литра — и то тако омрежи и памет и ум, да то, без чега човек човеком био не би — постане путо о лотри, које савесно врши дужност своју — да лупкара, како се кад кола дрмају!

Али: „све има своје време“. Ко у пролеће плода тражи а у јесен цвета, човек је убог, треба га жалити, не чак и — исмевати.

Да, ну да у пролеће процвета, а у јесен сазре, ваља и семе посадити и то семе здраво, семе једро а не трухло и побуђало... Данас је то обична појава, да млађи свет, кад се састане, о свему пре говори, но о својој народној историји, своме народном задатку и народној будућности. „На млађима свет остаје.“ Да, ну тешко народу, који зиђе будућност своју на песку, на блитаву, на мочарну тлу. Родољубље је данас — пити, пити до у несвест. А кад удари у главу, онда „ни брига те сиви тићу —“, а „за народ лупамо“ главе.

Ударисмо, бар ми с ову страну, кривим путем; басајући за тобожном „културом“ каламимо туђе навике (дабогме зле) а потсецамо здрава дрвета лепих наших народних обичаја. Стара је ствар и већ по толико пута потрвана, па ипак за то још не решена и на чисто не изведена, како нам женскиње занемарују матерњи језик свој, и како страну књижевност претпоставља нашој народској. Наши се листови гасе, тек што угледају светлост дана, са немара од стране читалаца, а страни листови поплавише куће. Куд окренеш звони ти страни језик у ушима, а по шеталиштима наше се „госпођице“ и „маме“, чак и смеју немачки и мађарски! Не, нико ни речи против тога, да се и страни језици изучавају, али кад не мораш, не говори, не износи на пазар своју „ученост“, која те само смешним прави, а овамо омаловажаваш своје, лепше од туђинскога. Та данас, где светски капацитети лепоту народнога нам српскога језика, његову гипкост, звучност и богатство на изразу признају, данас треба да је за Србина и Српкињу у толико већа дика, да влада потпуно тим богоданим језиком својим. Оно истина је, да га „Хрватска“ крсти „говедарштином“, а прекрштава у „хрватски“, јер је именица Срб на овоме свету само ту, да означава један географски појам једне провинције, где Хрвати живе, а језик ваља народним именом звати, то јест хрватски; но који ће нормалан човек заревивати таково трабуњање, а да се од срца не насмеје?? Ако сте тужни, па вас спопадне жеља, да се „разонодите“ и да вас што год силом насмеје, а ви погледајте наше млађе „на којима свет остаје“, како се криве једно пред другим изговарајући најобичније, изучене фразе н. пр. какова варварског језика! Одиста колико је смешно, толико је и жалосно поред ето трошног знања, страног не знати можда још ни свога материнскога језика, скроз и ипак за то из тобожне неке друштвене „амбиције“, папагајисати „нобл дајч“!!

О генерацијо, генерацијо! (да усклинем заједно с нашим покојним другом), тај пут не води у Призрен! Тај пут води однарођењу, а ми смо народ мали, штета за сваки атом, ма како он незнатан био! У горњој Угарској стоје цркве само, као живи спомен да нас је негда било, и ништа више...

И у нас имају „балови“ са „шпелполкама“ и „трамбланима“, а разна кола и друге лепе наше народне игре то је „цу гемајн“, и нису „салон месиг“! У ново доба врашка култура, шта све „измозгати“ неће! изумело се неко „салонско коло“, да се тек не каже: „Не играју

кћерке узвишених родитеља, красе сјајно величанствене царске дворове у светломе Петрограду, у постојбини Петра Великога. Твоје кћери, јуначка Горо, као праве Црногорке, и у твојој даљини љубећи отачанство своје трудиће се да му користе; да гоје узајамности и свестрано потпомагање међу северном и јужном браћом; зато: слава ти, Црна Горо; слава узвишеним родитељима.

Слава и теби Петрограде, дивни граде, столицо православнога цара, што браниш брацку слогу између сродних словенских племена; што свезе притежеш удружењу словенског ума, да велико словенско племе достојно место заузме у колу народа. У то име: Слава узвишеном императору Александру III.; живео велики књаз Петар Николајевић и и велика књагиња Милица Николајевић; живели свитли вереници: Његово Императорско Височанство Георгије Максимилијановић књаз Романовски, војвода Лајхтембершки и Њена Светлост княгиња Стана; живела брацка слога међу српским и руским народом!"

Политички преглед.

Бугарска. 2. августа било је опет мало славе у Софији. Тог дана пре две године, довели су бугарски власници принца Фердинанда да им кнезује. Пештанске и бечке новине јављају о тој слави ово: Демонстрације није никакве било; све је у најбољем реду текло. У вече су приредили принцу Фердинанду бакљаду, којом га је приликом један грађанин поздравио и честитао му. Принц је у неколико речи одговорио. После на банкету било је 120 особа. Ту је принц Фердинанд говорио дуже, а говорио је, како је Бугарска за ове две године материјално и просветно напредовала (да боме принц Фердинанд је однео просвету у Бугарску!) па онда о жртвама, које је народ поднео да очува своју слободу и автономију. Данашња бугарска влада, све је то лепо умела да удеси, па зато су је пре кратког времена и похвалили, један од најмоћнијих владара и неки најугледнији државници у Европи. После је Стамбулов опет вадио принцу Фердинанду и уздизао му пожртвовања и самопрегоревања за Бугарску. — Тако то и треба да буде. Где би то могло да буде друкчије. Принц Фердинанд влада једном земљом, а незна ни сам како је дотле дошао; Стамбулов и другови имају опет својих рачуна отуда, па зашто неби принц Фердинанд кадио Стамбулову а Стамбулов принцу Фердинанду?! Само не знамо, докле ће им то царовање трајати.

Са нишке учитељске скупштине.

Претходни састанак.

У среду 2. августа ове године у Нишу, у згради мушке основне школе, где су се држале седнице народне скупштине, беше се скупило око 200 учитеља и учитељица из краљевине Србије. Председник главног одбора г. Коста Петровић, позвао је скупштину да присуствује на благодарењу у цркви, пошто је данас дан рођења Њ. В. краља Александра, што је скупштина и учинила. После овога отворене су седнице. Председник главног одбора у врло лепом говору изнео је потребу удружења, изнео је користи које је ово удружење поред свих сметања постигло, и најзад позвао све чланове да и даље слошки раде на напретку удружења. Скупштина је на завршетку говора, поздравила председника са бурним „живео", а за тим су изабрата 4 привремена секретара, и приступило се избору председника. Пошто је скупштина била подељена, на два скоро једнака дела, и истакла два кандидата за председника, то је у интересу слоге и мира, нишки учитељ Јаков Големовић, који је изабрат за председника одрекао се председништва. За овим је скупштина решила да г. Големовић и његов против-кандидат Велицки, предложе једнога за председника, кога ће скупштина примити, и они предложише г. Драгутина Марковића, учитеља из Крагујевца што скупштина усвоји.

После овога изабрати су потпредседник и 6 секретара, међу којима је и једна учитељица. За овим је решено да се Њ. Вел. краљу честита дан рођења, што је и учињено.

Први редовни састанак
истог дана после подне.

Изабрато је 5 лица у извештајни одбор, а толико исто у контролни. После овога прочитан је извештај о раду главног одбора, из кога се види да је ове године удружење учинило знатан корак напред, да има око 37 зборова, да је имало око 600 чланова, које у Србији, које ван краљевине Србије. Овај је извештај упућен извештајном одбору.

Благајник главног одбора, прочитао је извештај о стању касе. Из истог се види, да је ове године било вишка 3220 динара, што досад за ових 7 година, није никад било. Упућено контролном одбору.

За тим је прочитан извештај дружине о листу „Учитељу". Има око 650 претплатника у Србији, а растура се у 850 примерака. Упућено извештајном одбору.

Како је на прошастој петој учитељској скупштини решено да се распише стечај на темат: „дисциплина и њен морални и интелектуални утицај на ученике", и како су поднета три анонимна рукописа, то су изабрати: г.г. др. Вој. Бакић, управитељ учитељске школе у Београду, и Сретен Адић, бивши учитељ а сада студент филосфије у Немачкој, да прегледају сва три рукописа.

С овим је састанак закључен. О даљем раду скупштине извештаваћу вас редовно.

У Нишу 2. августа 1889.

Таковчанин.

Вести из места и са стране.

Нов српски добротвор. Г. др. Љубомир Радивојевић, приватни лекар у Каменици, основао је фонд од 10.000 дуката на просветне цељи, а руковање с том својом задужбином поверио је краљ. српском министарству просвете и црквених послова. Дај боже, да се и други наши имућни људи угледају на г. др. Радивојевића. Живео!

Долазак краљице Наталије у Београд. Прошле ноћи (у суботу) отпутовао је бивши краљ Милан, муњевитим влаком из Србије, па ће у Париз. Одлазак његов доводе у свезу са доласком краљице Наталије, која ће 10. или 17. о. м. приспети у Београд, јер се Милану никако не мили, да је дочека ил види овај срдачни дочек, па је зато и отпутовао. Краљици Наталији нека је сретан долазак на српску земљу, коју већ толико на правди бога није могла да види!

Новосадска гостионичарска задруга држаће своју редовну главну скупштину у четвртак 10. (22.) августа т. г. по подне у 3 сахата у просторијама код „Зеленог венца", на коју се сви гостионичари учтиво позивају.

Увређена варошица. Пишу нам из Старог Бечеја: „Ви и не знате, колико је уводни чланак „Заставе„ од прошле недеље увредио нас Старобечејце. Сетили сте се да препоручите поп Луку из Панчева за члана књижевног оделења „Матице Српске", а на нашег свештеника Младена Јосића савим заборависте. Ако ће и даље имати књижевни крадци угледа у „Матици", зашто онда да се узме само панчевачки поп Лука у обзир, а наш поп Младен не. Поп Лука зацело није више придика покрао и под својим именом штампао, но наш г. администратор Младен Јосић. Дакле нека буде правде! Што ми нисмо варош као Панчево, то држимо не мења ствар." — До душе ако тако мисле старобечејци мора се рећи да имају и право.

За оне, који хоће да иду на економску изложбу у Осек. Ексекутивни одбор економске регионалне изложбе у Осеку од 8. (20.) августа до 10. (22.) септембра, умољава оне посетнике изложбе, који ће доћи са стране а ради би да се док се баве у Осеку, настане у приватној кући, да своје жеље писмено поруче горе поменутоме одбору, који ће по могућности настојати, да задовољи сваком таковом захтеву.

Вечерња забава у Сентомашу. Пишу нам из Сентомаша: „На св. мајку Анђелину била је у Сентомашу забава, коју су приредили Срби ђаци и певачка дружина. До 8 часова у вече искупило се лепо друштво, али на једанпут удари јака киша, која није дала ни да се забава у врту отпочне, ни да се гости разилазе кући. Тако је одмах отпочела игранка. То је вече весело проведено. Сутра дан у вече даваде се заказане две позоришне представе и певале се песме. Обадве су представе одигране добро и гостима се допале. Представљачи и представљачице потпуно су нас задовољиле. Игра им је била тако одрешена и слободна, да не уступа по некој игри редовних глумаца. Особито се допало природно кретање. После сваке представе отпевана је по једна песма и ма да у уском кругу певача, ипак добро. После свију одређених тачака изненадише нас наши добровољачки свирачи на тамбурама. Свирали су више српских песама у свези. Ово се тако допало, да су морали по ново свирати. И заиста дивно свирају, наиме пак први свирач Мата Продановић. Коло му је тако изврсно, да би се могао мерити ма са којим вештаком на тамбури. Баш хвала им! Друштво се задовољно разишло."

Грозан случај у Сомбору. Јуче у недељу десио се грозан случај овде, у биртији Ј. Теофановића (Циге). Пили су момци Витанов, Николић, Машировић и Сладић, ту се посвађају, истрче на сокак и стану се тући, прва тројица са Сладићем, на то дотрчи истог отац и старији му брат Јоца да га одбране, како су прва тројица имали ножеве, ови почну бегати, отац и млађи брат побегну, ови пак за Јоцом, ножевима га тако ибоду, да је сиромах мртав на земљу стропоштао се. Јоцу мртвог однесу у шпитаљ, где су га данас секцирали, и саранили. Убијце пак похватају и затворе осим Николића, који је на салаш побегао и данас га дотераху. По исказу сведока, веле, да је Јоцу Витанов пробуразио! — Јоца је био важан и мирен момак, дошао да одбрани свога брата, те је сиромах главом платио. Ко год га је познавао, свако га жали! Па зар све то да се сме догодити дању у сред Сомбора? А где је толика силна полиција?

Вуковарско српско певачко друштво „Јавор" приређује на Преображење под управом свог ликовође г. А. Милчинског у позоришној згради код „Лава" беседу с игранком. Распоред је овај: 1. „Царска химна" од Хајдена, пева мешовити збор. 2. „Босанско даворје" од Хладачека, пева мушки збор. 3. „Oberon's Zauberhorn" Salon-Fantasie für Piano-Forte, von Th. Oesten, свира на гласовиру гђца Гизела Прајз. 4. „Видовданска химна" од Хавласа, пева мушки збор. 5. „Песма о песми" од З. Ј. Јовановића, декламује г. Емил Јаковљевић, свршени гимназиста. 6. „Смеса српски народни песама" од Милчинског, пева мешовити збор. 7. „Што се боре мисли моје" од Калауза, свира на гласовиру г. Милан Петровић. 8. „Опроштај" од Хавласа, пева мешовити збор.

Трговина.

= **Нови Сад** 5. (17.) августа. На житарским пијацама нашим домаћим и горњим и доњим, завршује се овонедељна радња са раном у правцу доста лабавом а ценама попустљивим сваком зрну. Довоза је на горње пијаце задоста а млинови и спекулације се држу резервисано. На нашој пијаци једино је зрно шеница што млинови вољно пазаре али са знатно обаљеном ценом, сва остала су зрна занемарена бар за ова два три минула дана. Данас је цена рани у нас ова: Шеница новосадска, шајкашка и сремска 7 ф. 75—85 н. Наполица 6 ф. 80—90 н. Јечам 5 ф. 60 н. Зоб 5 ф. 60—70 н. Кукуруз 4 ф. 60—70 н., на мање партије за потрошњу 4 ф. 80—90 н. Све од 100 кгр.

На свима осталим пијацама нашим покрај веома слабога промета цене су свему досадање.

*

У **Будимпешти** 4. (16.) августа. На житној берзи шеница се не пуди велико но, и воља за куповање је ограничена. Цене сваком зрну у малом попуштању. Шеница стара потиска тешка 79.5 8 ф. 85 н. 80.5 8 ф. 90 н. 78.5 8 ф. 70 н. Банатска 77.5 8 ф. 65 н. Потиска нова шеница 80. 8 ф. 85 н. 81.5 8 ф. 90 н. Бачка 78. 8 ф. 70 н. Банатска 77.5 8 ф. 65 н. Све на три месеца.

Термини: Шеница за пролеће 9 ф. 14—16 н. за јесен 8 ф. 54—55 н. Кукуруз за мај-јуни 1890. г. 5 ф. 60—62 н. за август-септембар кукуруз 5 ф. 3—5 н. Зоб за јесен 6 ф. 24—26 н. Репица кол за август-септембар 19 ф. 25 н. до 19 ф. 32 и по н.

Најновије вести.

— Јављају из Петрограда: Руски листови веле приликом осуде Буланжера, да је он само правно осуђен, али ће тек будућност показати, је ли он и политички и социјално мртав. Многи листови сумњају, да ће то бити случај.

— Из Париза јављају, да је у последњој министарској седници била реч о мерама, које треба предузети против официра и чиновника који су познати као присталице Буланжера. — Дакле ова француска влада баш неће да зна за границе.

— Из Крита јављају, да је Шакир-паша прогласио онде преки суд.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ."

(Стигли 5. августа у вече.)

Петроград. Перзијани руски посланик у Београду, који се бавио на допусту у Петрограду, добио је налог од цара, да прекине допуст и да се врати одмах у Србију, како би био у свом звању, кад краљица Наталија дође у Београд. Славенско благотворително општество изаслало је изасланство које ће поздравити краљицу Наталију кад буде путовала за Србију. Краљица Наталија креће се 10. авг. из Јалте.

се „наше" игре", а оно шта је — незграпна имитација „четворке"! Али веле: „не диже толику прашину", „не замара", „пристојније је".

— „Све дрхћем кад чујем да засвира брзу полку", хвалила ми се једном једна Српкињица на некој забави.

— „Одиста? Али вас јамачно диже и одушевљава и српско коло —"

— „Баш ни најмање. Коло ми је страшно „плумп". Ја га не играм радо, и једва чекам да престане. Коло је за „паоре" —" У то приђе к нама један играч и замоли је да игра. Она сва блажена, баци се у наручје играчу и ја је гледах како се топи у уживању. Лице јој се сјало а очи трепте, као звездице. Играла је с врло добрим играчем, и сваки час прелеташе с једног на други крај дворане. Сва задухана, изнемогла, груди јој се бурно диваху, а крупан зној претискао јој чело и лице, кад се натраг вратиде. Спусти се на столицу и брисаше запурено лице.

— „Уживам!" шапутала ми изнемогло. Ја се насмеших а њој бијаше то чисто крвво. Кајем се.

* * *

Стигосмо у Горе. И сами коњи застадоше код оне куће крај друма. Ту свако стане да „одмори" — а газде да се „потирепе." И ја нисам имао ништа против тога. Ударило жестоко сунце; весносна смера. Биће добро засести мало у хладу. Иле скочи доле, скиде сева с кола и баци га пред коње а у то и ја сиђох. Пред кућом измене кнуге и столови бог те пита од када. Румена крчмарица изиде, наклони се и свечано запита:

— „Шта изволију госпар?"

— „Је ли, вина, Иле?"

— „Бо'ме тако господине."

— „Донесите дакле вина."

— „Литру?"

— „Литру."

Ту се задржасмо три четврт сахата а за тим кренусмо даље.

— „Колико оно има још до Г., Иле?"

— „Да ти право кажем, колико од С. довде, толико одавде до Г."

— „Пожури само. И тебе твоји чекају као и мене моји."

— „Ако Бог да и твоја — „племените" рука", каже он, па се смеши.

Иле се заразговарао. Прича о свему и свачему, а сваки час преврће смотку и пљуцка. Прича о великим дацијама и тегоби народној, о „пајинк", која народ уби, о својој кући и својима, о баба Игњи врачарици и о горопадној господи из котара, што га тамо, зарад два ју, три „растића" баш добрано притворише. Њима част и поштење али не урадише право. Лугар, вели, узмен на ње'га, па то ти је. Пријави те — а они дуго не питају већ и плати и седи у „решту." Код куће летина пропада, а ти — дувај за прав-Бога!...

Тако Иле. И у томе се успесмо до врх планини, па ћемо одатле све под ногу, на ниже. Диван се дао призор. Сунце падало већ у залаз а златни зраци одблескиваху са торњева о-ских цркава; по побрђима расејана села почивају мирно. Овде куће ниске и дрвене. Прозори мали, једва да главу промолиш. Свуд тишина; чује се само тандрдање наших кола и одјецај већ изгажених копита рђавих и дешњака. С десна и лева просула се поља испрекидана ситним брежуљцима а у даљини плаве се планине босанске. О, Босно!

Како ми је било?! Овако красан призор разгања суморне, песимистичке мисли — улива наде на срећније дане, на боља времена, када ће све друкче бити, друкче него што је сад. Нестаће толиких неправда и правда ће владати свуда и на свима подједнако. Нестаће разлика и осетиће људи, да су браћа а срце ће им друкче заукати једно за другим, знаће да су једно и што имали буду — биће им заједничко. Синуће слободе дан, кад не ћеш морати на речи своје сам ударати печат — а исписане мисли твоје, кад ти неће запечаћавати — други. И Србин ће бити свој. Поносним челом гледаће он у свет и у будућност своју, а на светском на дивану и његов ће се чути глас. Биће, о, мора бити боље! Не очајавај, већ прегни, верују и вера ће те твоја спасти. Погледај ову лепу и плодну земљу, она је твоја; та ти си је толико пути заливао врвљу својом бранећи је јуначки — али из те крви и по бојиштима поломљених костију нићи ће — не, мисао живи већ, силна, свемоћна, бесмртна!...

*

Кад падосмо у Г. бејаше већ сумрак. Ту и тамо светлуцају свеће по кућама кроз ониске прозоре. Небо се стало да облачи са свију страна. Код првих кућа залајаше пси... долазе гости. Иле потерао нагло, па кола све свачу по камену. Гле, до сад бејах мирен, а сад?... Колико сам се год отимао, ипак — ипак једна ми мисао, некако и пријатна и досадна, не даваше мира... „жељни смо те —".

Прођосмо цркву, Иле потера још наглије, а кад стигосмо до оне куће иза ћошка, Иле сави — па ће у капију. Унутра зачух грају. Једно девојче истрча на улицу и као муња суну натраг, па ударајући рукама викаше:

— „Отолите влата! Отолите влата!"

Капију отворише широм а из куће изидоше зар сви, колико их било.

— „Љубице, слатка Љубице, свећу!"

На кутњем прагу сину светлост и рука се диже у вис; сагледах очи, лице и стас и необично ми беше око срца.

Како оно трепеће немирно пламен на ваздуху?!...

Негда сећаше много нас у красноме врту. Ту професор Глиша, ту доктори Чеда и Пера, тек од скоро ожењени. Пред нама горела свећа а око ње лептирица, па све у вовитлац. Сасвим изненада замахну један од гостију руком па за лептирицом.

— „Клони се душмана тог, твоја су крилца слаба и мека!" рече он са осмехом, а гледаше у срећне младенце. И ја се осменух. И гле! Ње нестаде — али се за мало опет врати. Јадница! Док си оком тренуо, беху јој крилца спржена. Кажите ми право, је ли то њена судбина била?

Шта се у души мојој збивало? Не знам. Тек хватајући се непоуздано руком за левчу да сидем с кола, гледах непрестано, као у сну, на ону осветљену слику, и гле, чега се све не сетих из минулих... година?!

Кад сиђох с кола, падоше ми на ум речи, ако се не варам, норвешког песника:

За што сам човек само,
За што бар нисам див?!

и би ми — тешко. А приступивши осветљеноме прагу, питао сам се:

— „Да ли ћеш се, кад било, показати, што опет амо дође?..."

Іо-р-ва.

ОГЛАСИ.

Farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 7.65 p. Meter — glat und gemustert (circa 2500 versch. Farben und Dessins).
Schwarze, weisze und farbige Seiden-Damaste von fl. 1.40 bis fl. 7.75 p. Met. (18. Qual) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabriks-Depot **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.) **Zürich.** Muster umgehend. Briefen kosten 10 kr. Porto.

СТЕЧАЈ.

На овдашњој срп. вероисповедној школи овим се отвара стечај на учитељско звање. Годишња плата је 400 фор. слободан стан с баштом, 4 ланца ливаде, $^1/_2$ ланца баште изван села, на која $4^1/_2$ ланца земље учитељ терете сноси.

Учитељу у дужност спада осим предавања у школи, у цркви појати и ученике у појању обучавати, пофторну школу држати, при црквено-школским седницама место перовође безплатно заступати, кад год позват буде при укопу има суделовати за 50 нов., и при сваком парастосу безплатно појати; исти мора бити вичан у мађарском језику и школску децу у истом обучавати.

Рок стечају траје до 27. августа т. г. по с. к. Стицатељи нека своје — нужним сведоџбама подкрепљене — молбенице местном школском одбору поднесу.

Из седнице м. школског одбора држане у Срп. Боки 2. (14) августа 1889. 1—3 **Школски одбор.**

СТЕЧАЈ.

По налогу епархиј. консисторије вршачке од 25 јула т. г. расписује се стечај, на упражњено српско учитељско место у Влајковцу (код Вршца).

Плата је учитељу 100 фор. а. вр. у готовом новцу, 12 кибли жита и 12 кибли кукуруза, 2 хвата сламе, 2 хвата тврдих дрва, слободан стан с баштом и 50 нов. од укопа, где позван буде.

Уз прописане дужности у школи, дужан је учитељ у цркви појати и децу пјенију обучавати.

Рок стечају траје до 14. (26) септембра т. г.

Законом инструиране молбенице имају се подписаном поднети.

У Влајковцу 3. (15.) августа 1889.

Трифун Лукић,
председник.

1—2

ИСТИНИ У ХАТАР.

Овим најучтивије стављам на повољно знање онима, који знали нису, а у бројевима 117., 118. и 120. „Заставе" читали изјаву неког Милутина Соколовића шнајдера одавде, да се иста изјава са мојом **особом и именом ни у ком погледу не коси,** пошто **de facto ја истога путник никад ни био нисам,** а много мање још куће му, јер као што чујем нема ни колебе а камо ли куће.

Лука К. Алексијевић,
подузимач и одправљач свих славних православних црквених утвари у Новом Саду.

ОБЈАВА.

Моју кућу на главноме месту, састојећа се из дућана, бирцуза, са свом комоцијом, баштом и т. д. издајем под кирију на три и више година. Дућанску робу ћу предати истоме ко кућу закупи и то са повољним условима. Узрок је томе, што због фамилијарни околности (смрти) прелазим к фамилији својој која је у Ивањици.

Ко ово жели заузети, нека се што пре писмено или устмено подписаном пријави.

Е. ВЕСЕЛИНОВИЋ,
у Доњ. Товарнику.

1—3

Traži se mladji
KNJIŽARSKI POMOĆNIK
za novu
Knjižaru Dioničke tiskare
U ZAGREBU

koja će se otvoriti mjeseca septembra. Ponude sa zahtjevima neka se pošalju Dioničkoj tiskari u Zagrebu. 1—3

МЕШОВИТА РАДЊА
МИХАИЛА НИКОЛИЋА
У ИЊИЈИ 1—3
потребује два млађа помоћника.

ВАРОШКО ЗВАЊЕ ЗА ПРОДАЈУ ПУТНИЧКИХ КАРАТА У ЗЕМУНУ.

Почевши од 1. августа по нов. кал. издаваће се на пругама кр. угар. државних железница путничке карте (Rundreise-Billete) још јевтиније него по тарифи по зонама.

Једна карта (Rundreise-Billet) из **Земуна** или **Новога Сада** у **Беч** и натраг стаје:

I. кл. фор. 36.10
II. кл. фор. 27.20
III кл. фор. 18.—

Карте важе и за брзе влакове 45 дана.

Варошко звање
за продају путничких карата
у Земуну (Ackergasse)

5—12

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
Ј. МИХАЈЛОВИЋА
у Хртковци (Срем)
потребује једног спомоћника. 1—3

ОБЈАВА.

Управа „Сремско-карловачке штедионице" проглашује доле означене бројеве привременица, гласеће на 50 фор., на које до законитог рока није уплаћена трећа рата, пропалим, и одређује овим продају истих привременица у заводском стану на дан **27. октобра о. г. пре подне у 9 сахати,** где ће се исте привременице највише нудећем ув готов новац продати.

1—10, 30, 41—45, 51—54, 67—69, 117, 118, 132—134, 136, 138, 146—150, 157 до 160, 162—165, 175—177, 207, 216, 238, 239, 248, 253, 258—261, 263, 268, 272 до 277, 280, 281, 290, 306, 307, 316, 324, 329, 330, 336, 379, 382, 391—400.

Карловци 1. августа 1889.

УПРАВА
„сремско-карловачке штедионице."

2—3

СТОЛАР.

Част ми је поштованој публици до знања ставити, да сам пре неколико месеци

СТОЛАРСКУ РАДЊУ

одпочео у кући г. **Велимира Бугарског** на житној пијаци и радо примам сав у столарску струку спадајући посао, који сам десет година у Бечу у првим радионицама радио, **било грађевине или портале или лекарнички намештај,** израђујем тачно, свесно и по најумеренијој цени. Надам се од поштоване публике своје велико поверење.

Остајем са највећим поштовањем
НИКОЛА ИВАНЧЕВИЋ
столар у Новом Саду.

2—6

Трговачка и индустријска академија у Грацу.

ЈАВНА ШКОЛА СА ДРЖАВНОМ ПРИПОМОЋИ.

Академија ступа 3. (15.) септембра ове год. у двадесетседму годину свога опстанка.

Свршава се за три године, а има и један разред за приправљање за оне, који не могу одмах ступити у академију.

Они, који сврше на овом заводу, имају права на једногодишњу својевољну службу.

АБИТУРИЈЕНТСКИ КУРС. Једногодишњи трговачки курс за оне, који су у гимназији или реалци положили испит зрелости, па хоће да се даду на трговину, или хоће да поред наука на великој школи прибаве и трговачка знања.

Обавештаја о **примању** и о **опскрбљењу** као и тачан програм даје управа трговачке и индустријске академије у Грацу.

5—8 **А. Е. пл. Шмид,** управитељ.

40-годишње признање!

Болести у устима и зубне болести као клађење зуба, зубобољу, запаљења, отоке, да не тече крв из меса око зуба, непријатан задах из уста, стварање камена око зуба најсигурније чува и лечи, кад се дневно употребљује у целом свету чувена права ц. к. дв. зубног лекара

др. Попа Анатеринска водица за уста у знатно повећаним боцама по 50 н., 1 ф., 1.40.

поштоваку другу водицу зубну надмашује, као средство за чување од свију болести у устима и зубних болести као опробана водица за испирање при хроничним вратобољама и као нужно средство за испирање при употреби минералних вода, а која водица, кад се заједно употребљује са **зубним прашком или зубном пастом др. Попа** одржава увек чисте и лепе зубе.

Зубна пломба др. Попа најбоље је средство, да испуњавамо сами себи зубе.

Биљни сапун др. Попа против свакојаких мрасуљица а уједно изврстан и за купање.

Др. ПОПА

из семена од сунцокрета зејтин-сапун.
Savon impér. de Venus.
Savon cristallin de Glycérine.
Savon transparent de Glycérine.
који садрже у себи 40% глицерина.

Сада су најомиљенији сапуни за умивање и за чување здравља ради одржања нежног и свежег лица као и белих као снег руку.

Цена: **Анатеринска водица за уста** 50 нов., ф. 1.— фор. 1.40; **Анатеринска зубна паста** у довама фор. 1.22; **Мирисава зубна паста** по 35 нов.; **Зубни прашак** у кутицама 68 нов.; **Зубна пломба** у кутијама фор. 1.—; **Биљни сапун** 30 нов.

Нарочито се опомиње сваки, да се чува од куповања лажне анатеринске водице за уста, која се по анализи највише састоји из препарата разних киселина, те која због тога зубе пре времена исквари.

Dr. J. G. POPP, Wien, I. Bognergasse 2.

Може се добити у **Н. Саду:** у апотеци Гровингеровој и Г. Плавшића, код Љ. Стефановића, Д. Коде, Е. Слезака и П. Јовановића. У **Палици:** код К. Харликовића апот. У **Футогу:** у апот. С. Цвика. У **Петровцу:** у апот. Е. Адањи. У **Бачу:** Ј. Доминић апот. У **Петроварадину:** у апот. наследника Деодатових. У **Карловци:** у апот. Л. Страсера посл. У **Руми:** у апот. И. Хондела и А. Ковјака. У **Илоку:** у апот. Ф. Ласлоа. У **Митровици:** у апот. Петровића, Цајсбергера, К. А. Суботића. У **Иригу:** у апот. Ц. Веселија. У **Вуковару:** Ф. Кирхбаума, А. Крајчовића апот., Васе Лукића трг. У **Брестовцу:** К. Коњи. У **Ердевику:** Ј. Здарил апот. У **Шиду:** А. Ковијака апот. У **Жупањи:** А. Тамач апот. као и у свима апотекама, дрогеријама и парфимеријама. Треба нарочито искати производе **др. Попа** и никако не примати друге. 30—49

ПРАВИ
МЕДИЦИНСКИ МАЛАГА-СЕКТ

по анализи ц. кр. стације за пробу вина у Клостернајбургу

врло добар и чист малага

који врло јача **слабе, болеснике, реконвалесценте, децу** итд. против оскудице у крви и слабог стомака врло добар лек.

У $^1/_1$ и $^1/_2$ оригиналној флаши и под **законски депонираном штитницом**

ШПАНСКЕ ВИНСКЕ ТРГОВИНЕ
VIÑADOR
БЕЧ. ХАМБУРГ.

Оригиналне цене ф. 2.50 и ф. 1.30.

Медицински малага, naturell Carte blanche $^1/_1$ флаша ф. 2.— $^1/_2$ флаше ф. 1.10.

Даље разна **иностранa вина најбоље каквоће у ориг. боцама и по ориг. цени, као и на чашице.**

У Н. Саду код г. Ј. Хорвата „Хотел Централа", у Митровици Ђ. Петровића апотекара.

На жиг **„Vinador"** као законски депоирану штитницу ваља пазити, јер се само тако може за добру каквоћу гарантовати. 6—8

41—

Comie

Ein jüngerer Comie der Mode-Manufacktour Branche, wird für den jährlichen Gehalt von fl. 120 nebst Verpflegung acceptiert sofort oder binnen längstens 14 Tage einzutreten.

Offerte an Herrn
D. W. KRAUS, Mitrowitz.

1—2

Будимпешта 1885. вел. поч. диплома	Н. Паланка 1887. златна колајна	Лондон 1871. почаска диплома

Беч 1873. колајна за заслуге

ЈОСИФ ЧИК

Париз 1867. колајна од бронзе

ц. кр. искључ. сремска фабрика хидраул.

повл. прва портланд. цемента и креча

У БЕОЧИНУ

ЦЕНТРАЛНИ БИРО И СТОВАРИШТЕ:

БУДИМПЕШТА, V., RUDOLFQUAI 8,

препоручује гг. грађевинарима и архитектима, грађевинским предузимачима, великопоседницима, председницима политичких и црквених општина, као и поштованој публици своје сопствене производе од

ПОРТЛАНДСКОГ ЦЕМЕНТА
и
ХИДРАУЛИЧКОГ КРЕЧА

који се увиђа у подједнако изврсној каквоћи лиферују.

Ценовници и објашњења шаљу се драге воље на захтевање. 28—30

Кечкемет 1872. сребрна колајна.	Н. Сад 1875. златна колајна	Сегедин 1878. колајна за заслуге.	Трст 1882. златна колајна.

СРПСКА ТРГОВИНА У БУДАПЕШТИ
Јелисаветина променада (Elisabetplatz 7.)
МИХАЈЛО МИЉКОВИЋ
ПРЕПОРУЧУЈЕ ГГ. СРПСКИМ КРОЈАЧИМА
СВОЈЕ ПОТПУНО СТОВАРИШТЕ
ЦЕЛОКУПНОГ КРОЈАЧКОГ ПРИБОРА И ПОСТАВЕ
ПО СОЛИДНО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.
Ценовници и мустре шаљу се на захтевање бесплатно. 2—12

ОБЈАВА ХОТЕЛА У МИТРОВИЦИ.

Част ми је свим поштованим путницима на повољно знање ставити, да сам ја, под досадањим именом овде постојећи „Хотел Европа" као своју властитост купио, и од 1. августа о. г. под мојом фирмом

ХОТЕЛ КОВАЧ

отворио. Ја нисам жалио ни труда ни трошка, него сам све просторије, као и гостијске собе сасвим рестауриро и новим намештајем тако снабдео и украсио, да свима жељама и потребама по укусу данашњег времена, у сваком погледу моје штов. госте потпуно задовољити могу.

За изврсна јела и пића и за брзу и солидну послугу побринуо сам се такође, а све уз најумеренију цену. Исто тако стављам до знања, да ова моја гостионица стоји у непосредној близини улице, која управо жељезничкој станици и паробродској агенцији води, те стојим штованим путницима и са довољним бројем фијакера на расположењу.

Моја породица и мој солидан рад као гостионичара за време од 40 година на овдашњој пијаци у хотелу код „Зеленог венца" познат је штованим мојим гостима и путницима, те на закључку не могу на вино, а да им се свим путем на до сада поклоњеном поверењу не захвалим, и уједно најучтивије умолим, да ми исто поверење и у овом мом новом подузећу благонаклоно укажу, и да ме својим посетама и на даље почаствовати изволе.

Са особитим поштовањем понизни
АНТОН КОВАЧ,
хотељер у Митровици.

2—3

БРЗА И СИГУРНА ПОМОЋ ПРОТИВ БОЛЕСТИ У СТОМАКУ ЊЕНИХ ПОСЛЕДИЦА.

Најбоље и најзгодније средство је за очување здравља, чишћења и одржавања свакога у чистоти па дакле и крви, и за потпомагање доброг сваривања свугде већ познати и омиљени

ЖИВОТНИ БАЛЗАМ Дра РОЗЕ.

Овај од најбољих и ивлековитијих биља најбрижљивије зготовљени балзам, употребљује се с потпуним успехом у свима **тешкоћама при сваривању, грчевима у стомаку, недостатку апетита, накиселом подригивању, навали крви, шуљевима** и т. д. Услед тог својег изврсног дејства постао је овај балзам сигуран и опробан **народно-домаћи лек. Велика боца стоји 1 фор., мала 50 новч. — Хиљадама похвалних писама стоје на углед.**

ОПОМЕНА! Да би фалсификатима стао на пут, чиним сваког пажљивим, да је свака боца од мене самог по оригиналном пропису зготовљеног **животног балзама дра Розе** увијена у плаветан картон на коме се по страни налази у немачком, чешком, мађарском и француском језику натпис: **Животни балзам дра Розе из лекарнице „код Црног Орла" Б. Фрагнера Праг 205 — III.;** на челу боце налази овде на страни истављена, у смислу закона депонована марка за обрану.

Заштитна марка

Прави животни балзам дра Розе може се добити само у главном стовариштu произвођача

Б. ФРАГНЕРА

апотека „код Црног Орла" у Прагу, 205—III у Панчеву код гг. Франца Бауера и Фр. Радде, апотекара.

У све веће апотеке у аустро-угарској монархији имају овог животног балзама на стовариштu.

Код истога може се добити:

„ПРАШКА УНИВЕРЗАЛНА ДОМАЋА МАСТ"

хиљадама захвалних писама приповнато сигурно средство против свију запаљења, рана и отока. Ова се са сигурним успехом употребљује при запаљењу, застоју млека, при отврдлости женски груди, одбијању детета од сисе; при апцесима, отоцима од крви, при загнојењу и карбунклама; при отоцима ока ноката, тако званог прва на прстима на руци или нови; при отврдлостима, надувености, оточеном врату (дривне); при тако званој масној иврасли, дивљој кости и т. д. — Сва запаљења, отоци отврдлости, надувености могу се за најкраће време излечити а где је већ до загнојења дошло, може се оток за најкраћи рок без бола извидати.

У дозама по 25 и 35 новч.

ОПОМЕНА! Пошто многи ову пряшку универзалну домаћу маст фалсифицирају, чиним сваког пажљивим, да се по оригиналном пропису зготовљени само код мене може добити. — Она је права само онда, ако су жуте металне дове, у којима се маст налази у црвене напутке за употребу (у 9 језика) и у плаветне картоне увијене; на картонима се налази овде на страни истављена марка за обрану.

БАЛЗАМ ЗА УШИ, најбоље и многим покушајима на сигурно средство за лечење наглувости и за повратак са свим изгубљеног слуха. **Флашица 1 фор.** 10—26

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.